

ב"ד

SHIR HA-SHIRIM: WHAT'S LOVE GOT TO DO WITH IT

Dr. Yosefa (Fogel) Wruble
Class 1

WHY IS THIS BOOK IN TANACH?

- 1) No name of God in the book
- 2) Erotic content
- 3) No religious over or undertone
- 4) Physical Beauty?

Is It Holy? How Our Sources Reflect the Discomfort

1) משנה מסכת ידיים ג:ה

- ... כל כתבי הקודש, מטמאין את הידיים; שיר השירים וקוהלת, מטמאין את הידיים.
- רבי יהודה אומר, שיר השירים, מטמא את הידיים; וקוהלת, מחלוקת.
- רבי יוסי אומר, קוהלת, אינה מטמא את הידיים; ושיר השירים, מחלוקת.
- רבי שמעון אומר, קוהלת--מקולי בית שמאי, ומחומרי בית הלל.
- אמר רבי שמעון בן עזאי, מקובל אני מפי שבעים ושניים זקנים, ביום שהושיבו את רבי אלעזר בן עזריה בישיבה, ששיר השירים וקוהלת מטמאין את הידיים.
- אמר רבי עקיבא, חס ושלום: לא נחלק אדם מישראל בשיר השירים שלא תטמא את הידיים, שאין העולם כולו כדאי ביום שניתנה בו שיר השירים לישראל--שכל הכתובים קודש, ושיר השירים קודש קודשים; ואם נחלקו, לא נחלקו אלא על קוהלת.
- אמר רבי יוחנן בן ישוע בן חמיו של רבי עקיבא, כדברי בן עזאי, כן נחלקו וכן גמרו.

More Discomfort...

אבות דרבי נתן א:א

° הוו מתונין בדין, כיצד: מלמד שיהא אדם ממתין בדין, שכל הממתין בדין מיושב בדין שנאמר (משלי כ"ה, א) "גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיהו מלך יהודה". ולא שהעתיקו אלא שהמתינו; אבא שאול אומר לא שהמתינו אלא שפירשו. בראשונה היו אומרים משלי ושיר השירים וקהלת יגנזו, שהם היו אומרים משלות ואינן מן הכתובים ועמדו וגנזו אותם עד שבאו אנשי כנסת הגדולה ופרשו אותם.

תוספתא סנהדרין יב:י

° רבי עקיבא אומר המנענע קולו בשיר השירים בבית המשתה ועושה אותו כמין זמר אין לו חלק לעולם הבא

What R. Akiva was talking about...

THE INTERPRETIVE OPTIONS

It's a love story/poem

**It's a love story/poem meant to
be an allegory for Divine love**

Maybe I'm Not So Different After All...

רמב"ם הלכות תשובה י:ה

° וכיצד היא האהבה הראויה: הוא שיאהב את ה' אהבה גדולה יתרה רבה, עזה עד מאוד, עד שתהא נפשו קשורה באהבת ה', ונמצא שוגה בה תמיד--כאלו חולי האהבה, שאין דעתם פנויה מאהבת אותה אישה שהוא שוגה בה תמיד, בין בשוכבו בין בקומו, בין בשעה שהוא אוכל ושותה. יתר מזה תהיה אהבת ה' בלב אוהביו, ושוגים בה תמיד, כמו שציוונו, "בכל לבבך ובכל נפשך, והוא ששלמה אומר דרך משל, "כי חולת אהבה, אני" וכל שיר השירים משל הוא לעניין זה.

בראשית ב: כג

וַיֹּאמֶר, הָאָדָם:

זֹאת הַפֶּעַם

עָצָם מֵעֲצָמִי, וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי;

זֹאת יִקְרָא אִשָּׁה,

כִּי מֵאִישׁ לְקַחָהּ-זֹאת.

Yirmiyahu 2:2/3:1

Yirmiyahu 2: 2 **ב** הֲלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר, כֹּה אָמַר יְהוָה, זְכַרְתִּי לְיְרוּשָׁלַם לֵךְ חֹסֵד נְעוּרֶיךָ, אֶהְבֵּת כְּלוּלְתֶיךָ--לְכֶתֶךָ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר, לִי זָרוּעָה. **remember for thee the affection of thy youth, the love of thine espousals; how thou wentest after Me in the wilderness, in a land that was not sown.**

3:1 **א** לֵאמֹר הֲיִשְׁלַח אִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ וְהִלְכָה מֵאִתּוֹ וְהִיְתָה לְאִישׁ-אַחֵר, הֲיָשׁוּב אֵלֶיהָ עוֹד--הֲלוֹא חֲנוּף תִּחַנֵּף, הָאָרֶץ הַזֹּאת; וְאֵת, זְנִית רַעִים רַבִּים--וְשׁוּב אֵלַי, נָא-יְהוָה. **... saying: If a man put away his wife, and she go from him, and become another man's, may he return unto her again? Will not that land be greatly polluted? But thou hast played the harlot with many lovers; and wouldest thou yet return to Me? saith the LORD.**

Hoshea 2

18 יח וְהָיָה בַּיּוֹם-הַהוּא
נֹאֵם-יְהוָה, תִּקְרְאֵי אִישִׁי;
וְלֹא-תִקְרְאֵי-לִי עוֹד, בְּעַלְי.
And it shall be at that day,
saith the LORD, that thou shalt
call Me Ishi, and shalt call Me no
more Baali.

19 יט וְהִסַּרְתִּי אֶת-שְׁמוֹת
הַבְּעָלִים, מִפִּיהָ; וְלֹא-יִזְכָּרוּ
עוֹד, בְּשֵׁמָם.
For I will take away the
names of the Baalim out of her
mouth, and they shall no more
be mentioned by their name.

20 כ וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית, בַּיּוֹם
הַהוּא, עִם-חַיֵּית הַשָּׂדֶה
וְעִם-עוֹף הַשָּׁמַיִם, וְרִמָּשׁ
הָאָדָמָה; וְקִשַּׁת וְחַרְבַּ
וּמִלְחָמָה אֲשַׁבֵּר מִן-הָאָרֶץ,
וְהַשְּׂכַבְתִּים לְבֶטַח.
And in that day will I make a
covenant for them with the
beasts of the field, and with the
fowls of heaven, and with the
creeping things of the ground;
and I will break the bow and
the sword and the battle out of
the land, and will make them to
lie down safely.

21 כא וְאִרְשָׁתִּיךָ לִי, לְעוֹלָם;
וְאִרְשָׁתִּיךָ לִי בְצַדִּיק
וּבְמִשְׁפָּט, וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
And I will betroth thee unto
Me for ever; yea, I will betroth
thee unto Me in righteousness,
and in justice, and in
lovingkindness, and in
compassion.

22 כב וְאִרְשָׁתִּיךָ לִי, בְּאֵמוּנָה;
וַיֵּדַעַתְּ, אֶת-יְהוָה.
And I will betroth thee unto
Me in faithfulness; and thou
shalt know the LORD.

SEPARATE POEMS?
LITERARY WHOLE?

The Opening:

שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמֹה

Rashi's Introduction to SHS

תהלים ס"ב:י"ב) - מקרא אחד יוצא לכמה טעמים, וסוף דבר אין לך מקרא יוצא מידי פשוטו ומשמעו. ואף על פי שדברו הנביאים דבריהם בדוגמא, צריך ליישב הדוגמא על אופנה ועל סדרה, כמו שהמקראות סדורין זה אחר זה.

ראיתי לספר הזה כמה מדרשי אגדה...

אומר אני: שראה שלמה ברוח הקדש שעתידין ישראל לגלות גולה אחר גולה, חורבן אחר חורבן, ולהתאונן בגלות זו על כבודם הראשון, ולזכור חבה ראשונה אשר היו סגלה מכל העמים ... וייסד הספר הזה ברוח הקדש, בלשון אשה צרורה אלמנות חיות, משתוקקת על בעלה, מתרפקת על דודה, מזכרת אהבת נעוריה אליו, ומודה על פשעה. גם דודה, צר לו בצרתה, ומזכיר חסדי נעוריה, ונוי יפייה, וכשרון פעלה, אשר נקשר עמה באהבה עזה, להודיעה: כי לא מלבו ענה, ולא שילוחיה שילוחין, כי עוד היא אשתו והוא אישה, והוא עתיד לשוב אליה.

ב° ישקני מנשיקות פיהו כִּי-טוֹבִים דְּדִיךְ מִיַּיִן:
ג לריח שמניך טובים שָׁמֶן תּוֹרַק שְׁמֶךְ

על-כן עלמות אהבך:

ד משכני אחריך נרוצה הָבִיאֵנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו
נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בְּךָ נִזְכִּירָה דְּדִיךְ מִיַּיִן

מישרים אהבך:

(Rashi con't)

ב) **ישקני מנשיקות פיהו** - זה שיר בפיה בגלותה ואלמנותה: מי יתן וישקני המלך שלמה **מנשיקות פיהו** כאשר מאז. לפי שיש מקומות שנושקין על גב היד ועל הכתף (ראה שה"ז א,ב), אך אני מתאוה ושוקקה להיותו נוהג עמי במנהג הראשון, כחתן על כלה פה אל פה... ונאמר **דוגמא** על שם שנתן להם תורתו ודבר עמהם פנים אל פנים (ראה דב' ה,ד), ואותם דודים עודם עריבים עליהם מכל שעשוע, ומובטחים מאתו להופיע עוד עליהם, לבאר להם סוד טעמיה ומסתרי צפונותיה, ומחלים פניו לקיים דברו, וזהו: **ישקני מנשיקות פיהו**.

על כן עלמות אהבוך - (ראה ע"ז לה,ב): בא יתרו לקול השמועה ונתגייר; אף רחב הזונה אמרה: "כי שמענו את אשר הוביש" וגו' (יהו' ב,י), ועל ידי כן "כי ה' אלהיכם הוא אלהים בשמים" וגו' (שם,יא); ראה שה"ר א,כב). **עלמות** - בתולות, לפי הדיבור שדימהו לבחור שאהובתו מחבבתו. ולפי הדוגמא: **העלמות** הן האומות.

הגידה לי שאהבה נפשי - עכשיו [רוח הקודש] חוזר ומדמה אותה לצאן אשר [חביבה] על הרועה. אומרת כנסת ישראל לפניו, כאשה לבעלה: **הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה** את צאנך בין הזאבים הללו אשר הם בתוכם (ראה שה"ר א,מד), **ואיכה תרביצם בצהרים** - בגלות הזו, שהיא עת צרה להם **כצהרים** שהוא עת צער לצאן.

1) אבן עזרא א:ב

לא יתכנו דברי חשק במדינה (בעיר) לעיני כל הרואים, על כן הוא המשל: נערה אחת קטנה מאד שאין לה שדיים (ראה שה"ש ח,ח), היתה נוטרת כרם (ראה שה"ש א,ו), וראתה רועה עובר, ונפל החשק בלב כל אחד מהם

(ב) **ישקני** - דברי הנערה, כאילו תדבר עם נפשה בכל תאותה, שישק אותה פעמים רבות, כי לא תשבע מאחת. וכאילו הרגיש הרועה...

THE NATION AND
GOD IN EXILE

